

Samenwerkingsverband
Exmoorpony

Samenwerkingsverband Exmoorpony
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
tel: 077-4642999
e-mail: info@faunaconsult.nl
www.exmoorpony.nl

Nieuwsbrief Samenwerkingsverband Exmoorpony maart 2015

Belfeld, 29 maart 2015

Beste leden,

In deze nieuwsbrief stellen we Staatsbosbeheer Noord-Zeeland voor als nieuw lid van ons samenwerkingsverband. Hierna volgt er een artikel over de verschillende hengstenbloedlijnen in ons samenwerkingsverband, waarin onder meer wordt uitgelegd hoe we de genetische diversiteit kunnen waarborgen. Na een bericht over de vrijlating van de eerste Exmoors in Tsjechië, volgt er een aankondiging van de ledenmiddag die we dit jaar op 5 juni zullen organiseren. Na de rubriek 'De foto' worden enkele wisselingen binnen het bestuur beschreven. We eindigen de nieuwsbrief met de jaarcijfers van 2014 en de begroting voor 2015.

Hans Hovens, voorzitter

Nieuw lid: Staatsbosbeheer Noord-Zeeland

Staatsbosbeheer Noord-Zeeland beheert bijna 4000 ha., waaronder een groot deel van de Kop van Schouwen. Dit duingebied wordt begraasd door ongeveer 200 Shetlandpony's, waar Alex de Visser namens Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor is.

Het voordeel van Shetlandpony's is dat ze sober zijn en niet veel wegen, dus uitermate geschikt voor jaarrondbegrazing op schrale terreinen. Echter een groot nadeel is, dat ze zeer gevoelig zijn voor hoefbevangenheid, dat veroorzaakt wordt door bijvoeren. Het gebiedsvreemde voer is veel rijker dan wat de dieren oorspronkelijk te eten krijgen. Bijvoeren wordt deel veroorzaakt door het grote aantal recreanten. Dit nadeel hebben Exmoors veel minder. Zij zijn minder goed benaderbaar dus ook minder gevoelig voor bijvoeren.

Vandaar dat Staatsbosbeheer start met begrazing van Exmoors in natuurgebied de Duinzoom. Dit gebied is gelegen tussen de dorpen Haamstede en Renesse. We starten met 4 ruinen en 4 merries afkomstig van onze collega's uit de Twijzelermeden in Friesland.

Het gebied waar we met de proef starten is 12 ha. groot. We starten in een klein gebied met als doel om het eerste jaar het gedrag goed te kunnen observeren en daarna te gaan fokken.

De Exmoors die in de Duinzoom (Provincie Zeeland) zijn vrijgelaten

Hengstenbloedlijnen

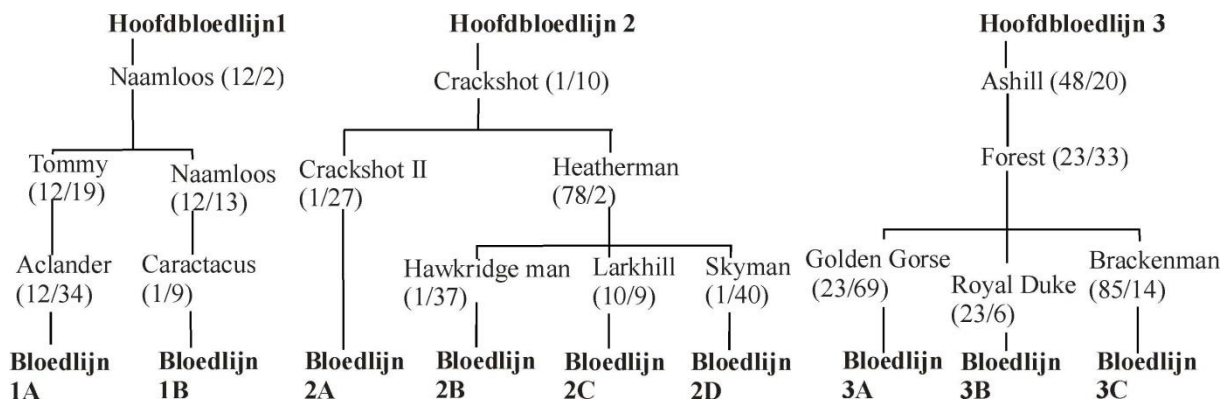
Door: Michael Bekaert en Hans Hovens

Sinds 1818 is de wereldpopulatie Exmoorpony's waarschijnlijk nooit groter geweest dan 500 tot 3000 dieren. Direct na de Tweede Wereldoorlog waren er zelfs nog maar zo'n 50 Exmoors, waarvan er zich maar 39 hebben voortgeplant: 9 hengsten en 30 merries. In de nieuwsbrief van november 2012 (Bloedlijnen door Hans Engels) en in de vorige nieuwsbrief (Presentatie boek: Horses for rewilding Europe) is al uitgelegd dat de genetische variatie onder de Exmoors toch nog altijd groot genoeg blijkt te zijn om erfelijke afwijkingen te voorkomen. Desondanks moeten we, zolang de populatie Exmoors nog klein is, er door gerichte fok voor zorgen dat de genetische variëteit behouden blijft. De huidige problemen met onvruchtbaarheid en afwijkingen bij rashonden illustreren hoe zeer dit nodig is. Ziekten met een erfelijke factor, zoals staart- en maneneceem, kunnen met een voldoende genetische variatie (groten)deels worden voorkomen.

In de praktijk zien we dat grotere leden in ons samenwerkingsverband moeite hebben met het registreren van de moeder van een gefokt veulen. Hierdoor is van veulens vaak niet bekend welk dier uit de groep de moeder is, maar wel wie de vader is. Omdat er relatief veel (30) merrielijnen zijn, en omdat er meer merries dan hengsten aan de fok deelnemen, is dat geen groot probleem. Omdat er maar 9 hengstenlijnen zijn, is het van veel groter belang alle hengstenlijnen te behouden. Omdat er maar weinig hengsten aan de fok deelnemen, bestaat het gevaar dat er door willekeurig fokken hengstenbloedlijnen verloren gaan.

Voordat we ingaan op de verschillende hengstenlijnen, eerst een korte uitleg over de codes 1A, 1B, etc. Omdat de 9 hengstenlijnen zijn terug te voeren op 3 stamvaders, kunnen we

spreken over 3 hoofdbloedlijnen (1, 2 en 3) die zijn onderverdeeld in 9 bloedlijnen (1A, 1B, 2A, etc.). De onderstaande figuur spreekt voor zichzelf.

Van de 9 bloedlijnen is er vanaf het begin van de jaren '80 tot 2007 in Nederland met slechts 2 (!) bloedlijnen gefokt: dat waren de (nakomelingen van) de hengsten Knighton Combe Dark Spectacle (van de 3C-lijn) en Larkus (van de 2C-lijn). Helaas is er na verloop van tijd niet meer bijgehouden of een fokhengst een nakomeling was van Larkus of van Knighton Combe Dark Spectacle (zie vorige nieuwsbrief). Binnen het Samenwerkingsverband was er eind 2006 dus sprake van behoorlijke inteelt! Gelukkig werden er in 2007 vanuit Engeland 4 hengsten van de 2B-lijn geïmporteerd, en wat later nog enkele hengsten vanuit Duitsland: Ben (van de 2B-lijn), Threshires Apollo (van de 2C-lijn) en Anchor Brandy (van de 1B-lijn).

Momenteel weten we van de meeste hengsten van welke hengstenlijn ze zijn (het gaat om de bloedlijnen 1B, 2B en 2C). Van enkele hengsten weten we echter niet precies welke bloedlijn ze voeren; bloedlijn 2C of 3C. Dit is zonde, vooral omdat er op het vaste land van Europa lastig aan hengsten van de 3C-lijn is te komen.

Het is nu bij het samenstellen van harem's belangrijk om de hengstenbloedlijnen te laten roteren over de verschillende merriebloedlijnen. Het onlangs door ons samenwerkingsverband aangeschafte computerprogramma 'Breeders Assistant for Horses', leent zich daar overigens uitstekend voor.

Je zou dus kunnen afwisselen met telkens een hengst van een andere bloedlijn. Stel je hebt een merrie met als vader een 3C/2C dan begin je best met een 1A- of 1B-hengst, gevolgd door een 2A en daarna 3A-hengst. Met de nu in het Samenwerkingsverband aanwezige hengstenlijnen kunnen we 3 generaties fokken zonder enige vorm van inteelt.

Binnen een hoofdbloedlijn zijn de bloedlijnen onderling aan elkaar verwant. Doordat er sinds 1948 gedurende meerdere generaties met 30 verschillende merriebloedlijnen is gefokt, is dit echter slechts in lichte mate het geval. Omdat we binnen ons samenwerkingsverband slechts 4 (van de 9) hengstenbloedlijnen hebben, waarbij we van een aantal hengsten niet weten of ze 2C of 3C zijn, kunnen we dus slechts 3 generaties fokken met geen noemenswaardige vorm van inteelt. Om in de toekomst geen problemen te krijgen met inteelt, moeten we er voor zorgen meer hengstenlijnen in ons samenwerkingsverband te bemachtigen. Als we alle hengstenlijnen hebben, dan komen we pas na 9(!) generaties weer terug bij de eerst ingezette hengstenlijn.

Even een praktisch voorbeeld: Ik (Michael Bekaert) heb een merrie gekocht van de Dellebuusterheide, de vader is Ilkerton Cracker (van de 2B-lijn) en de grootvader van de merrie is Knighton Combe Dark Spectacle (van de 3C-lijn) of Larkus (van de 2C-lijn). Ik zou nu, zonder gevaar op inteelt, verder kunnen gaan fokken met een 1A, 1B, 2A, 2D, 3A of 3B-hengst. De daar op volgende generatie begin ik dan weer met een van de andere zojuist genoemde bloedlijnen. Momenteel loopt er echter opnieuw een hengst bij mijn Dellebuustermerries die ofwel van de 2C-lijn, ofwel van de 3C-lijn is. Omdat dit wellicht inteelt oplevert, hebben mijn dieren mogelijk een verhoogde kans op staart- en maneneceem.

In ons samenwerkings-verband is vrijwel elke kudde merries van de 2- of 3-lijn. In het beste geval wisselt men die af met de 2- en 3-lijnen, maar in veel gevallen volgt op een 2B hengst (Ilkerton Cracker) een 2C hengst (Apollo) enz. Ik doe hier zelf (in België) duchtig aan mee en heb zelfs speciaal in Duitsland een 2B hengst (zoon van Little Lord) gekocht om een merrie van de 2B lijn te laten dekken, niet echt slim dus. Ik besluit hieruit dat we dus wel de luxe hebben van voldoende hengsten (behalve dan van de 1-lijn), maar dat die hengsten misschien niet allemaal bij de juiste kudde lopen. Op korte termijn is er dus een tekort aan hengsten van de 1A-lijn en 1B-lijn.

De hengst Caractacus (1/9) werd geboren in 1935 en is een zoon van stamvader 12/13 (de foto is overgenomen uit het boek Exmoorponies, survival of the fittest van Sue Baker, 2008)

Om op de lange termijn inteelt te voorkomen, stellen wij voor dat in het stamboek achter elk dier wordt vermeld van welke hengstenlijn deze is. Ook is het belangrijk voldoende hengsten van elke hengstenlijn te importeren en te behouden. Dat kan door bijvoorbeeld ze in een hengstengroepen te houden. Bij vrijlevende paarden is een hengstengroep, net als een haremgroep, een natuurlijk verschijnsel.

Stamvader Tommy (12/19) van de 1A sub-bloedlijn (de foto is overgenomen uit het boek Exmoorponies, Survival of the fittest van Sue Baker, 2008)

Hengstenbloedlijnen (hengsten die binnen het samenwerkingsverband zijn/worden ingezet staan dikgedrukt)

bloedlijn	sub-bloedlijn	n gekeurde hengsten wereldwijd (n in Duitsland; n in het samenwerkingsverband)	hengsten (dikgedrukt zijn hengsten binnen het samenwerkingsverband)	naam gebied	eigenaar
Lijn 1	1A	16 (1; 2)	Apple Basket 36/2 (Brandenburg)	Brandenburg (D)	
	1B	20 (1;2)	Anchor Brandy (A/403)	Aalsbeek	Hans Engels*
			Aalsbeek 5 (zoon van Anchor Brandy)	Fochtelooer veen	gebr Riedstra
Lijn 2	2A	10 (1; 0)	Elsinor Adam Ant 206/11 (Lelkendorf)	Lelkendorf (D)	
	2B	40 (9; 5)	Ernie 244/6	Sababurg (D)	
			Little Lord 378/2	Solling (D)	
			Ben 408 (zoon van Little Lord)	het Burreken	Michael Bekaert
			Aalsbeek 1 (zoon van Bemborough Scrumpy)	Ede-De Klomp	Faunaconsult
			Bemborough Scotch 15/51	Veendam	Gradient
			Ilkerton Cracker (265/12)	Bakkeveen	IFG
			zoon van Dunsmore Jameson (H1/19)	Ravenswoud	Jaap Mekel
	2C	6 (2; 3)	Threshires Apollo 187/1	Ryptsjerker polder	Hans Engels**
			witte raaf 1 (zoon van Apollo)	Ravenswoud	Jaap Mekel
			Wavilev (zoon van Apollo)	?	Gradient
			Larkus 1968 (overleden)		IFG
	2D	1 (1; 0)	Rysgate Killian 294/3	Duitsland	
Lijn 3	3A	7 (4; 0)	Maggies Mark 23/207		
	3B	21 (0; 0)			
	3C	23 (1; 9)	Pinkery Corylus 9/6 (Zoo Hannover)		
			Knighton Combe Dark Spectacle H8/28 (overleden)		IFG

* Uitgeleend aan Faunaconsult

** Uitgeleend aan IFG (It Fryske Gea)

Exmoors vrijgelaten in Tsjechië

In de nieuwsbrief van december 2014 maakten we al melding van de plannen van European Wildlife, om dit voorjaar een groep Exmoorpony's vrij te laten op het voormalig militair terrein Milovice (op circa 40 km van Praag). Op 28 januari werd er een groep van 14 Exmoorpony's losgelaten, en deze redden zich uitstekend (zie onderstaande foto). Op de website van European Wildlife noemt directeur Dalibor Dostal de terugkeer van de wilde oerpony één van de belangrijkste gebeurtenissen op het gebied van natuurbescherming in Centraal Europa. Wie dit zelf wil lezen en meer foto's van het vrijlaten wil zien kan dat op: <http://www.eurowildlife.org/news/historical-event-wild-horses-are-returning-to-central-europe-after-centuries/>

Eén van de vrijgelaten Exmoors (foto: Michal Köpping)

Ledenmiddag

Op 5 juni 2015 organiseren we een ledenmiddag. We zullen die dag te gast zijn in het nieuwe informatiecentrum van het Brabants Landschap en ons lid Stichting Taurus. Na een kop koffie krijgen we een presentatie van Ronald Goderie over het Taurus programma (waarin Stichting Taurus en Wageningen Universiteit het oerrund zo goed mogelijk willen terug fokken). Hierna maken we een wandeling door het gebied Keent, dat volledig omsloten is door de Maas. Hier graast een mooie groep Exmoors samen met een grote kudde runderen van het Taurus-programma. Daarna is er gelegenheid om wat te na te praten onder het genot van een drankje. Deelname aan de ledenmiddag is gratis, maar we willen wel graag dat u zich van te voren aanmeldt. De ledenmiddag begint om 13.30 uur en eindigt om 17.00.

Programma:

13.30 uur: Ontvangst met koffie en thee

14.00 uur: Presentatie Tauros programma

14.30 uur: Wandeling Keent

16.00 uur: Napraten met drankje

17.00 uur: Slot

Opgeven kan bij Hans Hovens: info@faunaconsult.nl

Locatie:

Zuijdenhoutstraat 2

5371 RB Keent (Gemeente Oss)

De foto

Eva Koning fotografeerde deze Exmoorpony's met Jaap Mekel in de vangkraal

Hier volgt haar verhaal:

‘Van Jaap Mekel kreeg ik de uitnodiging om mee te gaan naar een inspectie. Aangezien ik in opleiding ben voor inspecteur ging ik graag mee! Het ging om een kudde Exmoorpony's van Staatsbosbeheer Fryslân Noord bij Twijzel. Er waren 20 pony's, merries en ruinen, met een grote verscheidenheid in het uiterlijk. Veel verschil in grootte en in kleur, maar allemaal duidelijk herkenbaar als Exmoorpony's. Mooi om te zien en natuurlijk ook heel leerzaam. Het was vroeg in de ochtend, wat voor prachtige plaatjes zorgde. Sowieso probeer ik bij elke

inspectie foto's te maken, thuis kan ik dan eens terug kijken en de verschillende kuddes vergelijken'.

Heeft u een leuke of mooie foto van Exmoorpony's? Zend deze dan in voor de volgende nieuwsbrief.

Bestuurswisselingen

Eveline Hoppers is sinds de oprichting van het Samenwerkingsverband in 2008 onze penningmeester geweest, en in die hoedanigheid bestuurslid. Na 8 jaar trouwe dienst wordt haar rol als penningmeester/bestuurslid opgevolgd door Dorien Mekel. Op deze plek willen we Eveline van harte bedanken voor haar inzet. Naast Dorien is ook onze stamboekhouder Lodewijk van Kemenade toegetreden tot het bestuur.

Jaarcijfers 2014 en begroting 2015

	Inkomsten	Begroting 2015	Afrekening 2014	Begroting 2014
1	Contributie	€ 600,00	€ 360,00	€ 600,00
2	Sponsoring	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00
3	Debiteuren		€ 180,00	
	Totaal inkomsten	€ 700,00	€ 640,00	€ 700,00

	Uitgaven			
4	ING rekening	€ 100,00	€ 99,16	€ 100,00
5	Website	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00
6	Reservering DNA-onderzoek hengsten	€ 250,00	€ 250,00	€ 250,00
7	Reservering onvoorzien	€ 250,00	€ 250,00	€ 250,00
	Totaal uitgaven	€ 700,00	€ 699,16	€ 700,00

	Groei eigen vermogen:	€ 0,00	€ -59,16	€ 0,00
--	-----------------------	--------	----------	--------